

LIBERTATEA ALEGERILOR SUB LIBERALI

DISCURSUL D-LUI ION C. GRĂDIȘTEANU

Rostit în ședința Camerei de la 30 Ianuarie 1897

In programul de la Iași stă scris că libertatea alegerilor este împreună cu domnia legilor punctul de competență al programului partidului național liberal.

Ca o mostră de libertate electorală și ca o dovadă de impudență ministrului care a spus că vrea să facă din administrație o adouă magistratură, publicăm aci întreg textul interpelării d-lui deputat Ion C. Grădișteanu :

D. Președinte : Acum avem la ordinea zilei interpelarea d-lui Ion Grădișteanu, relativă la alegerea colegiului II de Galați.

D. Grădișteanu : are cuvântul.

D. I. C. Grădișteanu : D-lor deputați, o să vă mirați, poate, că în loc de a căuta să contest aci alegerea d-lui Sechiari la Galați, am procedat pe cale de interpelare.

Causa pentru care am făcut aceasta, d-lor, este că în privința rezultatului practic al împinării noastre privitoare la alegerea de la Galați nu ne am făcut nici o dată nici un fel de iluziune.

Ceea ce vrem este ca să învederăm în fața d-voastre, ca să învederăm în fața opiniei publice cum se fac alegerile sub acest guvern care a venit pe aceste bănci cu făgădueli frumoase, în ceea ce privește libertatea alegerilor; ceea ce vrem să învederăm este cum a isbit să se strecoare în această Cameră d. Sechiari în contra lui Filipescu în alegerile de la Galați.

D-lor, o să vă arătăm cum cu toate făgăduelile făcute de actualul ministru de interne nu s'a cruțat nici un fel de ingerință și înaintea și în timpul alegerilor de la Galați. O să vă arătăm cum funcționarul a fost, prin amenințări, parte siliți să se abțină de la vot, parte siliți să voteze în contra conștiinței lor, parte siliți să se facă chiar agenți electorali.

O să vă arătăm cum comercianții au fost siliți iarăși ori să se abțină de la vot, ori să voteze în contra conștiinței lor. O să vă arătăm cum nu s'a cruțat din partea poliției și a întregii administrații nici intimidările, nici presiunile pentru a ajunge a scoate cu o majoritate de veri o 90 voturi pe d. Sechiari în contra d-lui Filipescu, care fără aceste ingerințe ar fi fost de sigur astăzi printre noi...

D. St. Filipescu : Acesta este sistemul partidului conservator.

D. I. C. Grădișteanu : Vom veni și acolo și vom vedea al cui este mai mult sistemul.

D-lor, administrațiunea, în prevederile ei, a luat din timp măsuri pentru a preîntîmpina arătările noastre. Am aci un întreg dosar depus de d. ministru de interne, care în loc să fie un dosar în care s'ar fi controlat faptele denunțate în contra administrațiunii, este un dosar de acuzare în contra d-lui Filipescu.

D-lor, aceasta este o teorie veche și cunoscută, cunoscută mai ales de d-voastre; căci nu pentru întâia oară ați întrebuințat acest mijloc care se încheie în formula hoțului de păgubaș. (Sgomot).

Ați dovedit, d-lor miniștri, prin aceste procedări, că ați reluat firul întrerupt de la 1888. Ca să vă dovedesc aceasta nu am trebuință să merg departe. Chiar

cu d. Filipescu s'a întâmplat și la 1888 ceea ce se întâmplă și astăzi (Intreruperi)...

D. V. Kogălniceanu : Vă rog, d-le președinte, apărați pe orator.

D. Președinte : Aceasta nu este misiunea d-voastre. Oratorul, cînd va avea trebniță de apărare va face apel la mine.

D. I. C. Grădișteanu : Nu am trebuință de apărarea d-voastre. Știu să mă apăr singur.

D. Președinte : Știam cu ce orator curajos am aface.

D. I. C. Grădișteanu : Ziceam, d-lor, că în această privință ați reluat firul întrerupt la 1888 și chiar în ceea ce privește în deosebi pe d. Filipescu s'a căutat să se procedeze și acum cum s'a procedat la 1888.

În adevăr, d. Filipescu, într-o interpelare pe care a făcut-o pe atunci în această Cameră, a dovedit, arătînd un formular, care îi căzuse în mînă, cum căuta administrațiunea să ticluiească probe de corupțiune electorală în contra d-sale. D-sa a arătat un formular ne scris, ne iscălit, care era trimis de un sub-prefect către primarul din plasa lui, formular care rămînea numai ca să fie umplut și prin care se arăta că d. Filipescu a corupt pe alegători.

Iată acum formularul :

Noi ajutorul...

Voci : În ce an ?

D. I. C. Grădișteanu : În anul 1888; pentru că d-voastre spuneți că acestea sunt obiceiurile conservatoare, vreau să vă dovedesc că în ori ce cas sunt și obiceiurile d-voastre. (Intreruperi)

«Noi, ajutorul sub-prefecturii plășei Vădeni din județul Brăila, astăzi trecînd în afaceri de serviciu prin comuna... din această plasă, am luat informațiuni indirecte că D..., locuitor în această comună, delegat al colegiului III electoral, cu ocaziunea prezentării sale la biroul central din orașul Brăila, pentru a alege pe deputatul cerut de acest colegiu în înțelegere cu d. N. Filipescu, candidatul opoziției colegiului III, a dat banii în scopul d'al vîta».

Iată formularul care s'a prins, neumplut și neiscălit.

Dar, d-lor, această teorie a hoțului de păgubaș n'ați aplicat-o numai d-lui Filipescu, căci la 1888 și prin mine însuși am învățat ce va să zică această teorie a d-voastre, și d. Nacu care era ministru de interne pe acele vremuri, pîtea să aduce aminte că am fost atacat de bătăuși și am scăpat numai cu revolverul în mînă și că apoi tot eu am fost dat în judecată ca bătăuș.

Dar, d-lor, această anchetă care s'a făcut în contra d-lui Filipescu avea două scopuri :

Întîiu era de a amesteca cărțile, de a învinui pe adversar pentru ca adversarul să nu te mai poată învinui pe tine, și al doilea era ca prin preținse investigațiunii judecătorești să se intimideze chiar în ajunul alegerii pe alegătorii cari erau știuți ca agenți devotați al candidatului Filipescu. În adevăr, această anchetă se pornește.— am aci dosarul,— în ziua de 20 Ianuarie, chiar în ajunul zilei de votare, la poliție, și după denunțarea unui anume Canarachi, care este funcționar,— lucru ce se poate adevăra prin dosar, căci este trecut în listele de alegători cu profesiunea de funcționar,— și cum zic, în urma denunțării acestuia, sprijinită pe mărturia citor-va agenți al d-lui Sechiari, se chiamă rînd pe rînd înaintea comisurului toți negustorii, toți circumiarii cari erau cunos-

cuți că dau sprijin d-lui Filipescu, toți aceia la cari se făcuseră chiar întruniri de alegători.

Vă puteți închipui d-lor, dacă chemarea acestor oameni, cari prin felul meseriei lor chiar au nevoie și sunt atît de legați de poliție, n'a putut constitui una din presiunile cele mai mari.

Dar, d-lor, ori-ce om de bună credință care ar studia acest dosar, s'ar convinge din însuși dispozițiunile cari se află în el, cit de ușurică, cit de glumeată este această învinuire de corupțiune, căci toți martorii declară : că unii susținători ai d-lui Filipescu sau chiar d. Filipescu însuși a venit pe la ciți-va circumiarii, unde se făceau întruniri, și a cinstit pe alegători, cari au băut acolo, cum se obișnuiește în asemenea împrejurări, iar d. Filipescu n'a făcut alt-ceva de cit că a plătit consumațiunea. (Iaritate).

D-lor, noi nu tăgăduim nici un fapt, dar sfidez pe vre unul dintre d-voastre din acei cari sunteți aleși de un colegiu numeros, să spună dacă n'a plătit în tot-d'auna băutura și mîncarea alegătorilor și în timpul alegerilor și după alegeri. (Risete generale).

D-lor, la colegiul I chiar, cînd aduci pe alegători de afară ca să ia parte la alegeri, adesea ori ești silit să-i găzduiești și să le dai de mîncare.

Însă, d-lor, la ce să ne întindem mai mult asupra acestui dosar; scopul lui este vădit, chiar ființa lui aci dovedește că scopul lui de competență a fost mai presus de toate de a învinui pe d. Filipescu pentru a spăla administrațiunea.

Vă spuneam, d-lor, că toate soiurile de ingerințe s'au întrebuințat; dar nu numai că s'au întrebuințat toate ingerințele cunoscute pînă acum, dar la această alegere am avut o ingerință cu desăvîrșire nouă, care este un fel de *trufanda* în asemenea materie, (risete) și despre care voi avea onoarea să vorbesc în curînd.

Acum, d-lor, trebuie să vă spun de la început, că nu trebuie să-mi cereți mie ca să vă dovedesc toate ingerințele cu acte autentice, cu acte de notariat; ingerințele nu se dovedesc ast-fel, fiindcă nici o administrațiune nu este atît de naivă, sau atît de proastă, în cit să dea în miinele adversarilor acte scrise, prin cari să se dovedească ingerințele săvîrșite de ea. Vă voi spune însă faptele cu deamănuntul, și din expunerea faptelor și din cite-va probe pe cari am avut norocul să le găsim, nădăjduim că vom face convingerea tuturor oamenilor nepărtinitori, că ingerințele au fost și încă ingerințe grozave. D-lor, la aceste ingerințe s'a procedat sistematic: mai întîiu s'au luat alegătorii pe categorii și s'a început cu funcționarii; funcționarul, la rîndul lor, au fost împărțiți de asemenea în două categorii.

D. C. Mărgăritescu : Dacă nu veți lua alegătorii pe categorii te incurci.

D. I. C. Grădișteanu : Laudă administrației Galaților, fiindcă a știut să facă ingerințe sistematice; funcționarul,— precum ziceam,— au fost împărțiți în două categorii: unii, cari erau bănuți că la primul scrutin ar fi votați pentru d. Filipescu, au fost împiedicați de a veni la vot. Imi veți cere acum probe; ei bine, declar că sunt ciți-va din aceștia cari sunt gata să facă o asemenea mărturisire. (Intreruperi, sgomot).

Altora funcționarii li s'a impus vo-să

teze pe d. Sechiari și li s'a zis : dacă d. Sechiari nu ese, veți fi dați afară din slujbă; așa în cit, cu această regulă, scrutinul votului menit să garanteze libertatea alegerilor, ajunge să fie o nenorocire, fiind că pe funcționarii bănuți nu numai că i silește să voteze alt-fel de cum vrea, dar i prefăce în agenți electorali, fiindcă la el este atunci o luptă pentru existență, luptă pentru izbucirea candidatului guvernamental.

Dar fiindcă vorbim de funcționari, să vă spun ce am văzut cu toți că se petrece chiar aci în București, între cele două scrutine. Am văzut venind rînd pe rînd de la Galați pe d. general Murgescu și pe d. general Scheletii...

D. N. Georgescu : Cer cuvîntul.

D. I. C. Grădișteanu : Și pe d. Sechiari, pe prefect și pe primar.

Ce căutați toți acești domni adunați la București în acest scurt timp ? De cine fuseseră chemați ? Știu că se poate găsi explicațiunii pentru ori-ce lucru. Știu că mi se va zice că s'a ivit în același timp o cestiune care interesează flota, o alta care interesează armata de uscat, o cestiune care interesează primăria, o altă cestiune administrativă urgentă pentru care era trebuință ca preferul să fie în București; însă ori-ce om de bună credință va vedea în venirea în așa scurt timp a tuturilor acestor înalți funcționari sau militari superiori, o ingerință din partea guvernului...

D. V. Kogălniceanu : D. general Scheletii este junimist, iar nu liberal.

D. I. C. Grădișteanu : D-le Kogălniceanu, nu mi-a fost în gînd să bănuiesc că d. general Scheletii a voit cum-va să facă vre-o presiune în alegeri; dar tocmai fiindcă d. general Scheletii pe nedrept era bănuț că ar fi avut simpatii pentru candidatul conservator, tocmai pentru aceasta a fost chemat la București și ținut aci în tot timpul perioadei electorale a balotagiului.

Dar, d-lor, la ce veneau acești funcționari la București, a spus-o însuși d. prefect de Covurlui, care a avut slăbiciunea să declare în tren, cînd venea de la Galați, de față cu martorii, că a fost chemat împreună cu primarul să primească ordine ca să lucreze amîndoi în bună înțelegere. Lucrul acesta s'a publicat și prin gazete... (Intreruperi).

Și pînă astăzi nimeni n'a îndrăsnit să tăgăduiască. De alt-fel însuși d. Sechiari a declarat același lucru d-lui colonel Costescu. D. colonel Costescu a spus că însuși d. Sechiari i-a declarat că primarul a primit ordinul să-i susțină candidatura. Și apoi o mulțime de alegători spuneau cu glas tare : că nu pot să voteze de rîndul acesta pentru Filipescu, căci i-au chemat primarul și prefectul și le-au spus : că de nu vor vota pentru Sechiari i nenorocește.

Și în adevăr, d-lor, chemarea atîtor înalți funcționari, civili și militari, în București, și-a avut efectul. D. general Murgescu, pe care nu mi-e în gînd să i învinovățesc personal, speriat se vede de bănuelile nedrepte ce planau asupra lui, d. general Murgescu a mers pînă acolo în cit a bătut în fața ofițerilor, pe un biet mecanic de la flota, Perju pentru că ar fi votat pe Filipescu. Faptul acesta nu se tăgătuiește de nimeni...

D. C. Mărgăritescu : De unde a știut colonelul că mecanicul a votat pentru d. Filipescu ?

D. I. C. Grădișteanu: Nu zic că a știut; dar l'a bănuț se vede.

Dar, d-lor, lucrul e atit de adevărat, în cit s'a mers și mai departe, și partizanii d-lui Sechiari au exploatat acest lucru într'un mod neerlat și cu totul noă.

Nici o dată pină acum în luptele noastre electorale nu s'a scris, într'o gazetă guvernamentală mai ales, că cutare ofițer sprijină cutare candidatură; ei bine și aceasta s'a făcut.

Am aci *Voința Galaților*, ziar al partidului național-liberal; în capul informațiilor acestui ziar s'a scris: «Suntem asigurați că am fost induși în eroare relativ la acțiunea politică a d-lui general Murgescu, un vechi și statornic liberal.

«D-sa va lucra pentru candidatul partidului național-liberal».

Dar, d-lor, mai este și o altă categorie de funcționari cari ese din rindul funcționarilor obicinuiți, e vorba de profesori. Și profesorii au fost amenințați și nu numai amenințați, dar amenințările au fost urmate și de fapte. Așa, d. Vasilescu, profesor-suplinitor de religione la gimnaziul St. Sava, a fost permutat la gimnaziul din Giurgiu în ziua de 20 Ianuarie, adică în ajunul zilei de balotagiu...

O voce: Este alegător la Galați?

D. I. C. Grădișteanu: Nu numai că este alegător la Galați, dar mai are încă două frați cari sunt alegători la colegiul al II-a de Galați. Ei bine, Vasilescu a fost bănuț că a votat pentru Filipescu, din pricină că frații lui au susținut pe față candidatura lui Filipescu.

Iată ce avem de zis pentru profesorii despre cari se zicea, de unul dintre d-voastre adineaori, că ar fi fost prigoniți sub conservatori pentru păreri politice.

Dar, d-lor, nu erau de ajuns ingerințele și amenințările făcute asupra funcționarilor, a trebuit să facă acelaș lucru și cu o altă categorie de alegători, cu negustorii. Ei bine și aci aceleași ingerințe. Poliția a mers la comercianți și le-a spus că li se vor închide prăvăliile dacă nu vor vota pe d. Sechiari. La mulți comercianți, ca pedeapsă pentru că nu votaseră la intiiul scrutin pentru candidatul guvernului, li s'a retras autorizațiunea ce aveau de a putea ține prăvăliile deschise după orele zece seara. Ei bine, asemenea lucruri făcute de poliție în ajunul alegerilor sunt destul de semnificative.

Dar administrația nu s'a mărginit numai aci: administrația a amenințat pe toți acei cari erau cunoscuți ca luptători ai partidului conservator, că li se vor închide prăvăliile, și aceste amenințări au fost nu numai verbale, dar chiar și scrise. Am avut norocirea să pun mâna pe o asemenea adresă, pe care o să am onoare să vă o citesc și d-voastre. Adresa aceasta este făcută lui N. Panaitescu. Acest comerciant ține circumă de la anul 1877, fără ca pină azi să i se fi făcut vre-o supărare din partea administrației, și tocmai la 20 Ianuarie 1897, adică după 20 de ani de negustorie liniștită, primește adresa următoare:

«D-le, văzind că d-voastră nici pină în prezent nu v'ați conformat instrucțiilor ministeriale relativ la deschiderea stabilimentului de băuturi spiritose ce exercitați și astăzi, prin urmare, am onoare a vă face cunoscut că cel mult în 24 ore să mi prezentați formalitățile pentru zisul stabiliment, căci în cas contrariu voi mijloci locului competente pentru închiderea stabilimentului d-v. de băuturi spiritose».

Comisar, Drăgulescu.

Ei bine, d-lor, întreb pe toți oamenii de bună credință, fără osebiră de partid politic: această procedură a administrației nu este o ingerință, cind unui negustor care a avut prăvălie 20 de ani nesupărat de nimeni, i se trimete în ajunul alegerilor o asemenea adresă? Asemeni adrese s'au făcut la mulți negustori; dacă așa fi avut vreme să mă duc la Galați, v'ași fi adus mai multe. Ei bine, toate aceste fapte sunt cunoscute deja de mai înainte de d. ministru de interne așa că în cit cred că discuțiunea de azi va fi rodnică, pentru că d-sa a putut să se pregătească ca să răspundă.

D. ministru de interne în special a fost încunoștiințat despre aceste presiuni făcute asupra comercianților, și ca urmare, la reclamațiunea ce se făcuse, a însărcinat pe prefect ca să ancheteze cazul. Adică a însărcinat pe autorul in-

gerintelor să și ancheteze propriile sale ingerințe.

Care a fost rezultatul, d-lor? Rezultatul era firesc: D. Filipescu, care ar fi putut duce pe ori care altul la comercianți, cari avusesse să sufere de procedurarea administrației pentru a mărturisii ingerințele îndurate, a declarat prefectului că în fața lui nici unul nu va îndrăzni să facă asemenea declarațiuni. Care e negustorul care în fața prefectului în ființă ar îndrăzni să facă declarațiuni, cari s'ar întoarce în contra lui?

D-lor, d. Filipescu a avut însă norocul rar să găsească pe un om din popor, pe un simplu birjar, care a avut curagiu să declare d-lui prefect, în cabinetul său, cum a plimbat pe un comisar anume Constantinescu pe la toți alegătorii, și cum acest Constantinescu făcea ingerințe silind pe negustori să făgăduiască votul său pentru Sechiari.

D. V. G. Morțun: În ce colegiu vota birjarul acesta?

D. I. C. Grădișteanu: Birjarul dusese cu trăsura lui pe comisarul Constantinescu. Și e lucru tipic că prefectul, supărat de declarațiunea acestui birjar, l'a întrebat: Dar d-ta de unde știi ce vorbea Constantinescu cu circiunarii și cu negustorii?—Apoi era frig și intram și eu prin circiumă de beam cite un rachiu și auziam vorbind.

Ei bine, d-lor, cu toate aceste declarațiuni, făcându-s-a ceva în contra comisariatului Constantinescu? Anchetatu-s-a cel puțin cazul? Absolut nimic. Nu găsesse nici o urmă în acest dosar.

Găsesc anchete peste anchete în contra d-lui Filipescu; nici o anchetă însă în contra agenților administrativi, cari fuseseră denunțați că făceau ingerințe.

Dar, d-lor, nu numai atit.

Sustinatorii d-lui Filipescu închiriasse 2 camere de la otelul Moldavia, pentru ca să aibă un local în care să se poată aduna membrii comitetului, alegătorii cei mai influenți. Ei bine, d-lor, acest otelier, care bucuros închiriasse două camere prietenilor d-lui Filipescu, a doua zi chiar după ce le închiriasse, vine și declară față cu doi martori, din cari unul e aci, d. Take Ionescu, și cu d. Mihail Rahtivan, fost prefect de Brăila, că fiind amenințat de poliție nu mai poate să închirieze camerele. Așa în cit, d-lor, mulțumită groazei pe care o virise poliția în sufletele tuturor, am ajuns să vedem și lucrul acesta curios: un otelier lepădându-se de mușterii.

O voce: Aceasta nu e ceva nou.

D. I. C. Grădișteanu: Aceasta nu e nou, voiți veni și la ceea ce e nou. Dar, d-lor, nu a rămas nici un soi de ingerințe administrative neintrebuințat.

Erau alegători cari nu erau nici funcționari, nici comercianți, dar cari avusesse, știu eu, nenorocirea ca să zic așa, ca să li s'ăvârșit verii o contravenție sau verii un delict neînsemnat.

Ei bine, d-lor, acestor alegători, ca să li se poată silui conștiințele, li s'a prefăcut pe o scară mare amenzi în închisoare, și unul din ei a fost chiar arestat în ziua de 14 Ianuarie. Acest alegător care a fost arestat se numește Iancu Gheorghiu. El fusese amendat cu 30 lei prin o carte de judecată în ziua de 24 Ianuarie 1896; mai fusese amendat și cu 15 lei, mi se pare, încă din luna Maiu 1895; aceste acte se găsește la dosar. Și acest om este lăsat în pace și de la Maiu 1895 și de la Ianuarie 1896 pină în Ianuarie 1897, și tocmai la 14 Ianuarie 1897 se vede arestat ca insolubil, de oare ce nu a plătit amenzi la cari fusese condamnat. Acestea, d-lor, fără să i se aducă la cunoștință nici un act de urmărire, fie din neglijență, fie din alte cauze, toate rămăseră în atirnară, și în timpul perioadei electorale se desgroapă aceste amenzi și fără multă formă se prefac aceste amenzi în închisoare și se arestează Iancu Gheorghiu, care de alt-fel era atit de puțin insolubil, în cit a fost antreprenor al comunei chiar sub liberali, în timpul primăriei d-lui Malaxa.

În urmă, d-lor, văzându-se această arestare, bine înțelese că amicii de ai noștri au plătit amenda și ast-fel l'au putut scăpa de la închisoare. Acest lucru se află în dosar. Dacă s'ar face o statistică, s'ar putea constata în ce mod enorm s'au înmulțit actele de urmărire în timpul acestei perioade electorale. Dar, d-lor, s'a mai întrebuințat și un alt mijloc, un alt mijloc de alt-fel bine cunoscut din nenorocire, mijloc care

constă întru a împărți cărțile de alegător numai alegătorilor presupuși bine credincioși, și ingerință pe care cu toții o cunoașteți, și care are de scop de a face pe alegătorii bănuți să vină ei singuri să și prelindă cartea de alegător, lucru pe care l' pot face oamenii independenți, dar nici într'un cas alegătorii fricoși cari au temere să au interes de administrație. Așa cărțile de alegător nu s'au împărțit de cit la cei cari erau crezuți partizani ai administrației, și de odată cu cartea de alegător, lucru iarăși tipic, agenții poliției împărțeau și buletinele d-lui Sechiari. Aceiași agenți cari se duceau, pentru ca în mod oficial să împartă alegătorilor cărțile lor de vot, le dadeau și buletinele d-lui Sechiari.

Și dovedim ca în adevăr s'a procedat așa cu cărțile de alegător, prin faptul că în dimineața zilei de vot, la 9 ore, s'a făcut un protest care s'a depus la biuroși și se află la dosar, prin care se constată că aproape jumătate din cărțile de alegător nu se împărțise alegătorilor. Dar această neimpărțire de cărți mai avea și alt scop: sunt mulți alegători cari se numesc Ionescu, Alexandrescu, Stănescu, etc., și sunt și funcționari, mai cu seamă polițienești, cari se numesc tot așa. Ei bine, multe din aceste cărți cu nume identice, în loc să se dea alegătorilor, s'au împărțit la funcționarii polițienești, cari aveau aceleași nume, dar nu erau alegători.

Așa de exemplu s'a întâmplat cu un domn Grigore Alexandru Alexandrescu, fost grefer la curtea de apel din Galați, și care este frate cu fostul colonel, azi în retragere, Alexandrescu din artilerie, să se ducă la primărie ca să și ia cartea de alegător, și acolo să i se răspundă că i s'a dat; a căutat atunci în cotor și a văzut că în adevăr cartea lui se primise de un altul.

D. C. Mărgăritescu: Poate că o luase Crețu, căci și el a mers la Galați.

D. I. C. Grădișteanu: Iar cel care iscălise este un agent polițienesc, care se numește tot Alexandrescu, dar nu Grigore Alexandru Alexandrescu și nici nu șade în strada în care șade d. Grigore Alexandru Alexandrescu.

D. Alexandrescu, care este un om independent, se înțelege că a făcut gălgie și s'a constatat acest cas, fără să i se dea însă nici un fel de urmare.

D. G. Olănescu: Vă rog să mi spuneți dacă d. Alexandrescu este trecut în lista electorală ca a votat.

D. I. C. Grădișteanu: A votat fiind-că a făcut gălgie și i s'a dat un duplicat; dar citi alți în asemenea situațiune au trebuit să tacă din gură, fiind oameni fricoși și mai puțin independenți.

Dar, d-lor, iată un alt cas: Este un anume Panaiotache Gheorghiu, dogar, om care nu este trecut în listele colegiului II, dar care cu toate acestea a votat cu cart-a alegătorului Panaiț Gheorghiu, din strada Comanache, despărțirea I-a. Mai mulți alegători au protestat în contra unui asemenea fapt, însă d. Sechiari și senatorul Cavalioti...

D. G. Olănescu: Dorese să văd protestul acesta la dosar.

D. I. C. Grădișteanu: Am spus că cazul acesta s'a reclamat verbal președintelui biuroșului. Nu mai vorbesc, d-lor, de cele alte mijloace de luptă, unele mai reprobabile de cit altele; nu mai vorbesc de afișele infame cari s'au lipit pe zidurile Galațului și unde e calomniat în modul cel mai nedemn nu numai d. Filipescu, dar și alte persoane cari nu aveau nimic a face cu alegerea de la Galați. Aceste afișe se află la dosar. Iată unul pe care l' cunoașteți și în care se zice că Nicu Filipescu este autorul măcelului studenților de la București.

Voci: Dacă este așa?

D. I. C. Grădișteanu: Că din porunca lui s'au asasinat 400 de țărani de pe moșia lui. Așa este? Că este susținut de un escroc, de vestitul Take Schwalb, cel care a escamotat semnătura Majestății Sale Regelui ca să grațieze pe Schwalb.

Afișul sfârșește numind pe d. Filipescu un îndrăzneț străin,—Sechiari este român și Filipescu străin,—care a venit cu punga plină să cumpere voturi ca la iarmaroc; el nu are drept la voturile noastre și la mandatul de deputat, ci la un colosal huideo.

Dar nu este numai atit. Mai este un alt afiș intitulat: pungașul Nicu Filipescu. Acest afiș este un supliment la ziarul «Liberalul Galațean». În el se citește că:

«ziarul «Epoca», cel care cu o îndrăzneală uimitoare aduce asupra membrilor partidului național liberal acuzațiunile cele mai stupide, e condus de un pungaș care se numește Nicu Filipescu și care este prieten cu un alt pungaș și mai mare care se numește Fleva».

Și mai departe.

«Nicu Filipescu este tovarășul lui Fleva, Andreiu Popovici și Axente în colosala contrabandă cu spirit de la accizele Capitalei».

Cred că v'ați săturat de această prosă infamă?

O voce: Dar de cine este?

D. C. Mărgăritescu: Dar Olangii și Creții ce călău la Galați?

D. I. C. Grădișteanu: Noi, d-lor, nu am întrebuințat asemenea mijloace de luptă; noi nu am avut de cit un singur afiș, pe care nu l' tăgăduim și care se află la dosar.

Este acesta: Grec ori român.

Acest afiș nu conține nici un fel de calomnie. D. Sechiari este de față; il avem la îndemină dacă voiți să facem probă cu d-sa... (Aplause, mare ilaritate).

D-lor, cine răspindea asemenea afișe infame și calomnioase? Numai agenții d-lui Sechiari? Nu, d-lor, și agenții administrației și agenții poliției. Aceste afișe calomnioase erau lipite pe toate secțiile polițienești din Galați. Avem aci o fotografie care dovedește aceasta, fotografie despre care vom vorbi ceva mai departe.

S'a întrebuințat, d-lor, și corupțiunea,—aceasta nu o afirm. așa se zice—corupțiunea despre care vroia să invinovăți pe Filipescu. În adevăr, cind s'au făcut cercetările judecătorești, cari aveau de scop de a scoate pe Filipescu vinovat de corupțiune electorală, s'au găsit oameni ca Iancu Gheorghiu, Gheorghie Petrescu, Țiru și alții cari au fost arestați și duși înaintea comisariatului ca să declare că ar fi primit bani de la Filipescu sau de la Iancu Ștefănescu, un susținător de-al lui Filipescu, și care au declarat din contra: că Sechiari le-a făcut asemenea propuneri...

Voci: Nu este adevărat.

D. I. C. Grădișteanu: Eu nu zic nici că este, nici că nu este adevărat. Ceea ce mă interesează este faptul că declarațiunile acestor oameni nu se găsește la dosar, depunțiunile oamenilor acestora nu se află nicăieri în dosarul anchetei făcute de parchet.

D-lor, vă făgăduesc și o trufanda...

Voci: A! A!

D. I. C. Grădișteanu: De cind fac politică, d-lor, am avut din nenorocire prilejul să văd fel de fel de ingerințe și credeam, mi închipuiam, că altele noui nu se mai pot scorni.

Ei bine, m'am înșelat: la Galați s'a scornit o ingerință cu totul nouă, cu totul inedită. Poliția, fără nici un fel de rușine, împiedeca pe toți susținătorii, pe toți agenții, dacă vreți, ai d-lui Filipescu de a face vre-o propagandă, în schimb însă, toți agenții d-lui Sechiari erau ocrotiți și ajutați de agenții polițienești. Și fiind-că, d-lor, orașul Galați este un oraș destul de mare în care nu se cunoaște toată lumea, mai ales cind este vorba de lumea de jos, și fiind-că se temeau oamenii d-lui Sechiari, sau cei cari fuseseră ciștițați de d-sa, ca nu cum-va să fie împiedecați în acțiunea lor de poliție, li se dedeau acestor agenți ai d-lui Sechiari un fel de blanchete, ca să le numesc ast-fel.

D. Take Ionescu: Pașapoarte.

D. I. C. Grădișteanu: Un fel de patente, de pașapoarte, cum că sunt liberi să facă ori ce în alegeri, că sunt buni, că sunt oamenii poliției și ai d-lui Sechiari.

Aceste blanchete se dădeau pe însăși cartea de vizită a prefectului, d. Zorilă, și erau ca un fel de circulară către toți comisarii, prin care li se spunea: d-lor comisarii, să lăsați pe acest om să facă ce o voi, căci este om de ai noștri. (Întrepereri).

D-lor, acest lucru îl afirmă oamenii vrednici de credință.

D. V. Kogălniceanu: Puteți dovedi aceasta?

D. I. C. Grădișteanu: Înțelegeți foarte bine, d-lor, că este greu de dovedi lucrul acesta.

Voci: A! A!

D. I. C. Grădișteanu: Dar din fericire

și ușile nu s'au deschis, fiind-că acela care era închis nu avea curajul să răspundă la provocarea noastră. De alt-fel lucrul s'a dovedit chiar a doua zi, căci și-a constituit martori și martorii d-sale au declarat că e gata să facă scuze, că și arată regretele sale, dar satisfacție nu poate să dea. Cind sunt oameni, fie și bine îmbrăcați, fie chiar și consilierii comunali ai d-voastre, cari și permit să lovească în așa mod și să nu dea satisfacție, am dreptul să 'l calific de miserabili, bălăuși. (Sgomot)...

D. Președinte: Vă rog să nu fiți așa de violent și să nu atacați pe nimeni.
D. I. C. Grădișteanu: V'am declarat, d-le președinte, că nu atac personal pe nimeni, însă sunt în stare să mă apăr...
D. Președinte: Dar să nu abusați de voinicia d-voastre. (Aplause).

D. I. C. Grădișteanu: Dar, d-lor, pe cind se petreceau toate aceste lucruri, oare în acest oraș Galați nu erau autorități jucătoarești? Oare nu era parchet? Ce făcea parchetul în acest timp? Nu știa oare parchetul ceia ce se petrecea? Toate le știa, d-lor, căci de nemurătate ori i-am reclamat că ni s'au violat domiciliurile, că am fost huiduiți, înjurați, că s'au săvîrșit delict electorale. Pentru toate acestea și altele s'a reclamat parchetului neconținut, însă parchetul nu era nicăeri.

D. Filipescu a fost însuși în persoană la d. procuror Giani și d. procuror Giani era culcat și 'l spus că îndată ce se va îmbrăca va veni. D-lui însă nu a venit. A fost la procurorul Stamate. D. Stamate a spus că se va înțelege cu d. prim-procuror și va veni. Și d. procuror Stamate n'a venit.

D. Corlătescu a fost de 3 ori la d. procuror Giani și la d. prim-procuror. D. Caranfil s'a dus și a reclamat și la primul-procuror și la parchet, și nimeni nu a voit să vină. În cele din urmă d. Filipescu s'a dus din nou la parchet, dar în zadar, căci nimeni din partea parchetului nu a voit să se arate pînă la ora 1 p. m., cind iarăși d. Filipescu s'a dus în persoană și a găsit pe d. procuror Stamate și pe d. procuror Giani și 'l a rugat să vină să constate delictele electorale. Acești d-ni procurori au declarat că se vor pune în înțelegere cu d. prim-procuror.

D. Filipescu le-a zis:
Atunci constat că d-voastre nu voiti să anchemati și numai după aceasta d. procuror Giani a zis: dacă este așa, vin eu cu d-voastră, și pornesc cu toți în

două birji; într'una se pun reclamanții, iar d. procuror în altă birjă deosebită. Amîndouă birjile apucă în spre localul de alegeri urmînd acelaș drum; la o rîspintie însă, birja procurorului apucă la stînga și o ia în fuga mare pe altă stradă. (Ilaritate)...

D. C. Mărgăritescu: Poate că a fost o eroare a birjarului; căci și mie mi s'a întimplat aci să mă sufl într'o birje ca să merg în strada Vespasian și m'am pomenit la Filaret. (Mare ilaritate).

D. I. C. Grădișteanu: Nu știu ce scop aveți, d-le Mărgăritescu, cînd mă întrerupeți; însă eu vă mulțumesc, fiind-că intreruperile d-voastre 'mi sunt folositoare.

D. C. Mărgăritescu: De aceea mă silesc și eu să vă fiu folositor. (Ilaritate)...

D. I. C. Grădișteanu: Și, d-lor, această eclipsă totală a parchetului, era cunoscută și la București, căci se telegrafiasă și d-lui ministru și cu toate astea toată ziua parchetul a fost nevăzut, perise, intrase în pămînt.

Și cu toate acestea ce vedem la dosar? Vedem că se prelinde că ar fi anchetat faptele. Însă să vedeți cum a anchetat parchetul. Nicl parchetul însuși nu susține că a fost la fața locului, dar zice că a însărcinat pe comisarul despărțirei să facă ancheta.

Aceasta este ancheta făcută, care este în dosar.

Tot parchetul pretinde că a trimis răspuns prin sub comisar denunțatorilor și d-lui Filipescu să vină în localul despărțirei ca să depună, ca și cum candidatul și cel mai de căpetenie luptător se puteau închide în localul secțiunii în timpul operațiunii electorale...

D. C. Mărgăritescu: Aceasta este dovadă că parchetul își face datoria.

D. I. C. Grădișteanu: Acest rol al parchetului este întristător, și pe cit ne bucuraserăm de declarațiunile d-lui ministru de interne, care zisesă că va face din administrație o a doua magistratură, pe atit este de întristător, că în fapt, se face din justiție, sau mai bine zis din parchet, o a doua poliție...

D. C. Mărgăritescu: Cer cuvîntul ca să protestez în contra acestei afirmări. Parchetul tot d'a-una a fost la înălțimea misiunii lui. Justiția este o a treia putere în Stat, mai ales sub guvernul liberal. Nu știu sub cel conservator dacă se petrecea lucrul tot așa.

D. I. C. Grădișteanu: Pînă acum intrerupeți bine. Acum ați început a intrerupe în mod nesărat.

De alt-fel, d-lor, din acest refuz al

parchetului de a constata faptele ce se denunțau, mai reese și un lucru ciudat, față mai ales cu dosarul d-voastre: este că noi, cari, se zice-se, săvîrșiam delict electorale, noi ne rugam de parchet să vină să constate, și cel fără de prihană nu lasă pe parchet să vină să constate adevărul.

Noi nu avem nimic de ascuns, și de aceea toți am căutat să găsim un procuror care să ancheteze și nu a fost cu putință.

D-lor, aci să 'mi fie ertată o mică amintire. Ce deosebire, și trebuie să o recunosc în onoarea d-sale, între modul d-voastre de a precede și modul în care proceda d. Fleva, cînd era ministru de interne. Fără deosebire de păreri politice, trebuie să recunoaștem cu toți d-lui Fleva acest mare merit că, tot-d'anna a dat curs reclamațiunilor ce se iveau în asemenea materie. Dar mi se va zice toate acestea sunt bune; s'au putut întoarce voturi, dar că s'au oprit alegătorii de a vota, acesta nu este exact, fiind-că la balotagiū au votat ca vre-o 13 sau 20 mai puțin de cit la scrutinul I. Așa este, dar n'au votat aceiași alegători, fiind-că eu am avut răbdarea să scot listă nominală de toți alegătorii cari au luat parte la primul scrutin și cari n'au venit la al II, și cari alegători sunt în număr de 97, cei mai mulți funcționari, comercianți și mecanici, faimoșii mecanici de la flotilă, cari au fost închiși în cazarmă în ziua balotajului.

Iată acei alegători:
Alexandru Paraschiv a fost la primul scrutin și n'a fost la al II, funcționar; Aristide Moraide, idem, tot funcționar; Garabet Agagian, idem, tot funcționar; Nicolae Liga, mecanic; Panait Ciobanu, funcționar; D. Grigoriu, funcționar; Dimitrie Matei, funcționar; D. Vasilescu, funcționar și așa mai încolo, sunt 92..

O voce: Cîți sunt în total?
D. I. C. Grădișteanu: Am lista aci; se poate verifica din dosarul alegerii...

O voce: Veri un repausat nu este pe acolo?

D. I. C. Grădișteanu: Iată în ce împrejurări s'au săvîrșit alegerile de la Galați. Țineam ca să arătăm aceste lucruri în fața d-voastre, mai ales pentru că avem pe aceste bănci un guvern care ne dete a înțelege că nu voeste să reînceapă firul intrerupt la 1888.

Avem în fața noastră un ministru de interne care a declarat că va face din administrație o a doua magistratură, care a declarat că va urmări pe bălăuși pînă și în vizuinile lor, care a declarat

că mai bine de cit să îngăduie ingerințele electorale își va sfărîma cariera.

Vorbele erau frumoase, cu toți, pînă și adversarii, le au aplaudat; adăog și ceva mai mult: le-am crezut, fiind-că esau din gura unui om care face parte din generațiunea tinăra, din gura celui d'întăiu ministru de interne din generația nouă din care fac și eu parte.

Ne măgulim cu speranța, că atunci cind vom ajunge noi să înlocuim generația bătrînă, oare-cari obiceiuri orientate și sălbatice vor dispăre din luptele noastre politice.

Ei bine, d-lor, cu părere de rău constat că pînă acum d. ministru de interne nu și a îndeplinit făgăduelile, nu a pedepsit nicl pe bălăușii din București, cari toți sunt în funcțiunii, nu 'l a urmărit nicl în visuinile lor, cari de multe ori sunt consiliile d-sale comunale, nu și-a sfărîmat nicl cariera, de și s'au săvîrșit ingerințe grozave la Galați.

Ei bine, d-le ministru, am dreptul să te întreb și să te rog să'mi spu; dacă înțelegi să te țini de cuvint ori dacă vorbele d-tale au fost numai o aiasmă pe care ai voit s'o arunci asupra noastră pentru a amăgi pe cei lesne crezători.

Aștept răspunsul d-voastre și nădăjduesc că în această discuțiune nu veți căta să vă agățați de chițibușuri de procedură...

D. C. Mărgăritescu: Acestea nu sunt expresii parlamentare.

D. I. C. Grădișteanu: D-le Mărgăritescu, te rog să nu mă înveți romînește, fiind că eu nu am nevoie de a lua lecțiuni de la d-ta...

D. C. Mărgăritescu: Nu vă învăț romînește, dar vă atrag atențiunea că acele expresiuni nu sunt parlamentare.

D. I. C. Grădișteanu: Învățați romînește pe d. Sechiari dacă voiti, nu pe mine.

Să discutați cestiunile într'un mod larg, sincer și cu bună credință, așa cum se cuvine unor oameni tineri și cari vor să și facă un nume bun în această țară.

Nu vă cer să intrați în toate amănunțele, dar cel puțin răspundeți la faptele cele mai de căpetenie; răspundeți mai ales ce gîndiți despre cărțile de liberă ingerință ale d-lui Zorilă?

În adestarea răspunsului d-voastră, vă fac pentru ultima oară credit în ceea ce privește îndeplinirea făgăduelilor pe cari le-ați făcut de pe această bancă și ai căror creditori suntem încă.

Am zis.